

7 مارچ 2023

تیم کاری قاموس تاریخ/ بخش رجال سیاسی

معرفی «غلام دستگیر پنجشیری» یکی از اعضای مؤسس «حزب دموکراتیک خلق افغانستان»

قاموس کبیر مثل تمام قاموس ها و لغت نامه ها، هر کلمه و لغتی - خواه یک اسم باشد یا یک اصطلاح و یا یک موضوع - را که نیاز به معرفی و تعریف معنایی داشته باشد به معرفی و شناسایی میگیرد و پیرامون آن پژوهش و تتبع می نماید. بی گمان کلمه، اسم و موضوع مورد معرفی علاقمندان و مخالفین خواهد داشت، ولی دست اندرکاران قاموس کبیر ناگزیر از رعایت اصل بیطرفی در کارهای خویش اند، دیو و فرشته را به همان حالتی که دارند، به معرفی میگیرند و در آن نه چیزی می افزایند و نه از آن چیزی می کاهند.

عین موقف در معرفی رجال سیاسی کشور - اعم از مثبت و یا منفی - نیز جداً مراعات می شود در معرفی و بیوگرافی رجال سیاسی و در هر موضوع سیاسی قاموس کبیر بیطرف می باشد و قضاوت به دوش خوانندگان است. اگر قبل از این اصل عدم جانبداری قسماً فراموش شده باشد، بعد از این ما به طور کامل و جدی آنرا مد نظر خواهیم داشت. امید است خوانندگان عزیز از ما توقع جانبداری از این یا آن و نیز تذلیل این یا آن شخصیت سیاسی کشور را نداشته باشند، ما فقط بیطرفانه رجال سیاسی را معرفی میکنیم خوانندگان ما حق قضاوت خاص خودشان را در باره هر شخص سیاسی دارند.

SOCIAL MEDIA

غلام دستگیر پنجشیری، فرزند ملک داد - افسر نظامی، یکی از اعضای مؤسس «حزب دموکراتیک خلق افغانستان» در سال ۱۳۱۲ شمسی مطابق به ۱۹۳۳ ع در قریه «قابضان» ولسوالی رخه ولایت پنجشیر چشم به جهان گشود. او تعلیمات ابتدائی را در پنجشیر تمام و بعداً وارد دارالمعلمین کابل و متعاقب آن شامل پوهنخوی زبان و ادبیات پوهنتون کابل شد و در سال ۱۳۳۷ شمسی از آن فاکولته فارغ التحصیل گردید.

دستگیر پنجشیری پس از فراغت از پوهنتون کابل در مقام های مختلف و از جمله عضو هیئت تحریر روزنامه انیس، معاون کتابخانه عامه کابل، مدیر

نشرات رادیو افغانستان، آمر نسخ خطی وزارت اطلاعات و کلتور ایفای وظیفه کرد. او بعد از کودتای ثور ۱۳۵۷ و قدرت رسیدن حزب دموکراتیک خلق به مقامهای عالی دولت از جمله وزیر تعلیم و تربیه، وزیر فواید عامه و رئیس اتحادیه نویسندگان افغانستان گماشته شد و نیز به عضویت اکادمی علوم درآمد و از برکت منسوبیت به آن حزب درجه علمی اکادمیسین را حاصل کرد.

غلام دستگیر پنجشیری یکی از شاعران مربوط به جناح خلق حزب دموکراتیک بود و کتابی نوشت تحت عنوان «ظهور وزوال حزب دموکراتیک خلق افغانستان» به چاپ رسانید. از وی چندین مجموعه شعری به نامهای: بهار جاویدان، پیک دوستی، ناله ی نیلاب و فروغ هستی نیز چاپ گردیده است. اشعار دستگیر پنجشیری، در سالهای بعد از تاسیس حزب دموکراتیک در حلقه های جوانان چپگرا علاقه مندان زیادی داشت، چنانچه سروده معروف وی بیشتر زبانزد دوستانش بود:

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

«تا قله آرزو تسخیر شود
نسلی ز مبارزان ما پیر شود
گر ما نرسیدیم به آن قله سبز
نسلی دیگر رسد، ولی میر شود»

اکادمیسین در حوزه خلقی سازی و شوروی سازی بوسیله شعراست که به سراکادمیسین چند ستاره ارتقا میکند.

نمونه از اشعارش که در وصف اتحاد جماهیر شوروی و «حزب دموکراتیک خلق افغانستان» سروده است:

دشمنان مردم ما دشمنان شورویست
شوروی باید بروید از کنارش دشمنان
تکیه گاه انقلاب ثور ما گر شورویست
میرویم ما نیز فردا سوی ماه و کهکشان
ثروت سرشار باشد دوستی خلقها
دوستی شوروی است ثروت افغانستان

تا نبض شوروی بتپد از برای صلح
هرگز مگو که کابل بی یار و یآوری
تکیه گاه انقلاب ثور ما گر شورویست

هرگز مگو که کابل بی یار و یآوری
دشمنان مردم ما دشمنان شورویست
نظم فیودالی را درهم شکست حزیم
کوبم سیاه کاران با بمب و برچه خود

دستگیر پنجشیری درطول مدت مبارزات سیاسی خود به حیث یک مارکسیست - لنینیست و درچارچوب حزب دموکراتیک خلق بار ها از یک فراکسیون به فراکسیون دیگر تغییرجهت داده و به همین دلیل موقف او با آنکه به ارزش های ایدئولوژیک خط مسکو پایبند بود و مورد حمایت مسکو قرار داشت، اما در داخل حزب با شک و تردیدها دیده می شد، طوریکه بعضی ها او را منسوب به استخبارات روسی و محرک در اختلافات قومی و زبانی میدانستند.

دستگیر پنجشیری درحالیکه خود وی از جمله بنیانگذاران حزب دموکراتیک خلق افغانستان محسوب میگردید، بعد از مدت کوتاه از حزب خلق جدا شده «گروه کار» را بنیاد گذاشت، اما بعداً دوباره به جناح خلق پیوست و چند ماه بعد از کودتای ثور که شاخه پرچم حزب دموکراتیک توسط حفیظ الله امین از قدرت کنار گذاشته شد و اکثر رهبران آن بحیث سفرا به خارج کشور فرستاده شدند، سروده ای معروفی خطاب به امین «مردانه بزن گام که اشراف در فرار است» را بوی نسبت می دهند که مقصد از اشراف در اینجا رهبران جناح پرچم بود که از طرف طرفداران امین اشراف زاده یاد میشدند.

بعد از قتل نور محمد تره کی بوسیله امین، دستگیر پنجشیری به مسکو رفت. او فقط چند روز قبل از آغاز حمله نیروی های شوروی به افغانستان، دوباره به کابل برگشت و عصر ۶دی ۱۳۵۸ در محفل مهمانی که از طرف امین در محل اقامتگاه وی در قصر تپه تاج بیک دارالامان ترتیب داده شده بود، اشتراک کرد. در این دعوت همه مدعوین با خوردن سوپ آلوده به سم، دچار مسمومیت شدید گردیدند، به استثنای پنجشیری که از خوردن آن ابا ورزید. مخالفان برگشت او را به وطن و اشتراک در آن محفل و نخوردن غذای سمی را به همکاری او با روسها در جهت سقوط حکومت چهار ماهه حفیظ الله امین توجیه میدارند.

دستگیر پنجشیری در کتاب "ظهور و زوال حزب دموکراتیک خلق" به صراحت از موقف **شهنواز تنی** وزیر دفاع و کودتای نظامی ۱۶حوت ۱۳۶۸ او علیه داکتر نجیب دفاع نمود. نجیب او را به دلیل حمایت از کودتا و مخالفت با مشی مصالحه ملی برای مدتی زندانی ساخت.

با آمدن مجاهدین به کابل و جنگهای تنظیمی دستگیر پنجشیری مانند تعداد دیگری از رهبران حزب دموکراتیک خلق به بازی نمودن با کارت های قومی و تباری پرداخت و تلاش کرد خود را به ارتباط قومی به قوماندان مسعود نزدیک نماید که به آن موفق نشد.

د پانو شمیره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خير و لولۍ

در جریان حیات سیاسی آقای دستگیر پنجشیری بار ها به زندان افتاد، وی مجموعاً هشت سال زندان را در دوره های مختلف تحمل نمود. او در سال ۱۳۷۶ با فامیل خود راهی پشاور گردید و بعد از اقامت دو سال در پشاور برای مدتی به جمهوری ترکمنستان رفت و بالاخره مثل دیگر وابستگان حزب دموکراتیک خلق افغانستان به حیث پناهنده در ایالات متحده امریکا قبول شد و از ۱۳۷۸ تا آخر عمر در واشنگتن اقامت اختیار نمود، تا آنکه بتاريخ ۵ جدی ۱۴۰۱ ش (مطابق ۲۶ دسمبر ۲۰۲۲) در آنجا چشم از جهان پوشید.

د پانو شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خیر و لولئ